

Strømnettsutvalget
v/Sekretariatet i OED

Dato: 21.01.22
Vår referanse:
Saksbehandler: Astrid Hilde

Innspill angående kø og reservasjonstidspunkt

DNV har på oppdrag fra Energi Norge laget en anbefalt bransjenorm for tilknytning. Agder Energi Nett (AEN) har vært deltaker i prosessen og slutter for det vesentligste opp om konklusjonene i rapporten og normen. Dog har AEN tatt dissens på et viktig område i rapporten når det gjelder reservasjonstidspunktet. Bakgrunnen for dette er våre erfaringer med kompleksiteten i større industritilknytninger og vår opplevelse av næringsaktørers behov for forutsigbarhet for å kunne gjennomføre større tilknytningsprosjekter. AENs dissens viser i rapporten til at Strømnettutvalget bør se på forholdene vedrørende reservasjon. Dette brevet viser en nærmere begrunnelse for dissensen og noen forslag til forhold vedrørende reservasjon og kø-ordning.

DNVs og Energi Norges bransjenorm finner dere her : [bransjenorm-for-nettilknytning.pdf](#)
([energinorge.no](#))

Hvilke kunder skal kunne reservere plass?

AEN ønsker at Utvalget vurderer tiltak som regulerer hvilke kunder som skal kunne reservere kapasitet.

AEN ønsker at reservert kapasitet ikke skal reserveres for tidlig slik at prosjekter som ikke er realiserbare blir stående å «sperre» for andre gode og mer reelle prosjekter. AEN har tidligere spilt inn at vi mener at det bør komme på plass et reservasjonsgebyrsystem og / eller en standardisert og forenklet gebyr for tilknytning for nettnivå fra regionalnett og transmisjonsnett nivå. Det at man tidlig må betale for kapasiteten kan antagelig motvirke at prosjekter av typen «luftslott» reserverer kapasitet og sperrer for andre tilknytninger. Størrelsen på kapasitetsgebyret bør derfor være betydelig f.eks. 1 million per MW for tilknytning til stasjon i transmisjons og regionalt nett. (ref. vårt notat sendt inn tidligere)

Videre tenker vi at det bør være kriterier for når man skal kunne sette en kunde inn i tilknytningskøen. Det bør kunne kreves at kunden som søker om tilknytning må vise til en viss grad av modenhet og fremdrift i prosjektet sitt for å få et tilbud om utredninger av nettilknytning. **Hvilke**

kriterier som nettselskapet kan vurdere modenhet etter bør utvalget vurdere å spesifisere i forskrift eller lov for å sikre likebehandling og forutsigbarhet i bransjen

Det bør f.eks. være en tomt som er regulert eller i det minste igangsatt regulering på tomten hvis det allerede foreligger en konkret kunde som skal bruke kraften. Det bør videre kunne vises til en realistisk fremdriftsplan for å benytte seg av reservert effekt og man bør kun få lov til å reservere effekt kun for det første byggetrinn som man kan sannsynliggjøre at man faktisk kan ta i bruk innenfor konsesjonstidens frister (dvs sannsynliggjøre en plan for et fremtidig maksimalt kraftuttak innen tre år). Dette betyr konkret at tomteutviklere ikke bør få sin sak inn i køen for utredning og reservasjon før de har regulert ferdig et område eller har en konkret kunde som vil etablere seg på en konkret tomt hvor det er igangsatt regulering. Dersom SIVA eller andre statlige aktører er inne i utviklingen av en konkret tomt, bør dette likestilles med tilfeller hvor man har en konkret sluttkunde. Dette er praksis hos mange nettselskap i dag men det bygger på stor grad av skjønn. En regulering av kriterier vil kunne forebygge eventuelle klagesaker og ulik praksis i bransjen.

Utvalget bør vurdere om noen kunder nedprioriteres og andre opp-prioriteres?

Man kan også spørre seg om enkelte bransjer eller enkelte type forbruk av kraft skal ha en lavere prioritert i tilknytningsskøen for å prioritere å gi ledig kapasitet til andre antatt mer samfunnsgagnlige kunder. Dette forutsetter at nettselskapene gis klare og objektive kriterier for å reservere uttak. F eks kan man spørre om ulike industrietableringer skal ha forrang foran tilknytningsforespørsler om elektrifisering av sokkelen. Og man kan spørre om datasenter med få arbeidsplasser skal få lavere prioritert plass i køen til fordel for industrietableringer med flere arbeidsplasser. Slike vurderinger vil være både vanskelige og ha en politisk slagside. **AEN anbefaler ikke at nettselskapene alene bør selektere tilknytninger etter graden av strømforbrukets formål og aktverdighet uten klare rammer i regelverket for for eks samfunnsøkonomiske beregninger om ringvirkninger og/eller klare signaler i regelverket om ulike prioriterte kundegrupper(f.eks. ladestasjoner).**

Når det gjelder et eventuelle politisk ønske om å f.eks. prioritere ladeinfrastruktur for å legge til rette for økt elektrifisering av transport, kan disse (evt med en begrensning på under 1 MW) etter nærmere presisering i regelverket defineres som alminnelig forsyning som faller utenfor køordningen og gis prioritert tilknytning. **AEN mener at utvalget bør vurdere om ladeinfrastruktur skal defineres som prioritert i en kø eller om denne type tilknytninger skal regnes inn som en del av alminnelig forsyning.**

KØ- ordningen: Når får kunden reservert kraft / tildelt en plass i køen?

AEN mener at utvalget bør vurdere og foreslå regulering om NÅR en kunde har en rettslig bindende reservasjon av nettkapasitet.

Tilknytninger som ikke er alminnelig forsyning må nettselskapet plassere i en kø for tilknytning etter prinsippet om første mann til mølla. Regulatorisk er det som kjent i dag slik at Nettselskapet har rett til å reservere plass i nettet til alminnelig forsyning(vanlig forbruk), ref bla RMEs brev av 2 des 2021 til nettselskapene. Forbruk til vanlige kunder holdes derved utenfor køen og sikres tilknytning til nettet når behovet oppstår. Dermed blir det, ved knapphet om ledig kapasitet for kunder som ikke er «alminnelig forsyning», et spørsmål om når man som kunde har «reservert» en plass i køen og hvem som anses som først i køen for tilknytning. Videre vil det være viktig å avklare hvor lenge en slik

reservasjon i køen kan vare. Dette er særlig aktuelt for større utbygginger som tar tid og hvor konsesjonsprosesser, prosjektering mv kan ta flere år. Mindre tilknytninger som ikke utløser forsterkningsbehov i overliggende nett, trenger ikke like mange utredninger og får avklart sitt tilknytningsforhold raskere.

DNV/ ENs bransjenorm angir reservasjonstidspunktet til tidspunktet etter at en konseptvalg-utredning (KVU) er gjennomført. Jfr bransjenormens kapittel 7-5 om reservasjon og kø-ordning. Normens anbefalinger skisseres som her:

Figur 7-9: Forslag til reservasjonstidspunkt for mellomstore og store tilknytninger

Etter AENS erfaring kan industrietableringer som involverer større utredninger om konseptvalg ta svært lang tid og koste betydelige beløp som kunden må betale. Så sant en kunde har valgt lokasjon og ikke bestilt (og betalt) ulike KVU-er for ulike lokasjoner, mener vi derfor at kunden har behov for forutsigbarhet for sitt prosjekt og sin reservasjon på et tidligere tidspunkt enn det som foreslås i bransjenormen. Det er mange investeringer som skal gjøres i et stort industriområde f.eks batterifabrikk. Strøm er et av flere nødvendige forhold rundt en slik stor etablering. Det skal bygges både vei og vanntilknytninger og reguleres store næringsarealer. I tillegg skal man ha hele anlegget på plass på kort tid. Prosesser hos utbygger må derfor kunne pågå parallelt for å kunne opprettholde den tidsplanen som markedet kunden skal inn i krever. **Å ha et sent tidspunkt for juridisk forpliktende leveranse av nettilknytning vil etter vårt syn potensielt kunne forsinke og forhindre fremtidige industrietableringer.**

En KVU til en slik tilknytning er ofte komplisert og krever høyt spesialisert personell. Det er en generell mangel på slik kompetanse og utreder-kapasitet hos nettselskapene slik at det ofte er kø på utreder-kapasiteten både hos regionalt selskap og sentralnett. Det kan derfor ta opptil ett år og koste inntil 1 million å få en KVU klar for en kunde som skal etablere storindustri i regionalt nett. Dersom en utredning er nødvendig for Sentralnettet kan ledetiden bli lengre og kostnaden høyere. Det sier seg selv at investorer ikke kan leve med usikkerhet om at evt. flere andre aktører som har mindre krevende prosjekter i størrelse og omfang, kan spise av den ledige kapasiteten. Den store industrikunden kan dermed ikke regne med at den tidligere avklarte ledige kapasiteten i DF-vurderingen vil holde til f.eks. første byggetrinn. De mindre og enklere sakene får sine tilknytningsøknader avklart først og spiser dermed opp den ledige kapasiteten som den større kunden venter på en avklaring om reservasjon på. Det er også i seg selv uheldig at utreder-kapasitet

hos nettselskapene skal avgjøre om kunden får plass til tiltaket sitt eller om en annen kunde med en annen saksbehandler tilfeldigvis får avklart sitt tilknytningsforhold først.

Vår erfaring er at tiltakshavere for større prosjekter på dette stadiet i etableringen, ofte trenger flere investorer for å bygge ut kapitalkrevende infrastruktur av ulike slag. En bekreftelse fra nettselskapet på størrelsen på den reserverte strømkapasiteten/ effekten, mens vi fortsatt utreder en KVV, er nokså vanlig og etter vår vurdering ofte en forutsetning for en etablering. Ved et reservasjonstidspunkt såpass sent i tilknytningsforløpet som bransjenormen foreslår er vi i AEN bekymret for at flere prosjekter kan gå til land som i større grad enn oss tillater reservasjon av kapasitet tidligere i prosessen. Risikoen for investeringene for de øvrige tiltakene i den aktuelle tomten vil øke hvis strømkapasitet ikke tidlig kan avklares med bindende rettslig virkning. Reservasjonstidspunktet bør derfor være mer forutberegnelig for større industrietableringer.

Når skal kunden Ut av køen?

Det viktigste er dog ikke bare å avklare når man kommer inn i køen, men også hvor lenge man kan beholde sin plass der. Agder Energi Nett mener det er viktig at kunder som ikke har fremdrift i prosjektet gis relativt korte frister for videre deltakelse og avtaleinngåelse før de ved manglende oppfølging og progresjon kastes ut av køen og mister sin reserverte kraft. AEN er derfor ikke tilhenger av lange reservasjonstider som det bla nevnes i normen. Vi vil heller foreslå korte tidsfrister for svar på tilbud om neste steg tilknytningsprosessen og at de kundene som ikke holder progresjon og frister, raskt mister plassen sin i køen slik at plassen frigjøres til neste kunde på listen. Ved investeringsbeslutninger i multinasjonale selskaper som trenger litt tid, må kunden få en konkret akseptfrist som tar høyde for beslutningsprosessen.

AEN foreslår følgende prosess for tilknytning:

Kunden bør gis svar på om det er driftsmessig forsvarlig (DF) å tilknytte hans omsøkte forbruk innenfor dagens kapasitet i nettet uten ugrunnet opphold – Som en tidligfaseveiledning av kundene har vi i AEN et FOU-prosjekt for å digitalisere prosessen og vise ledig kapasitet i nettet sammen med DIGIN (Data Arena) Større kundeforespørsler må uansett alltid behandles manuelt i den rekkefølge forespørselen om tilknytning kommer inn.

Når vurderingen av om tilknytninger er driftsmessig forsvarlig eller ikke er avklart og det er klart at tiltak i nettet er nødvendig for å tilknytte kunden, bør nettselskapene foreta en modenhetsvurdering av kunden før kunden får tilbud om å betale for en KVV. AEN mener at tidspunktet for reserveringen

bør skje når kunden aksepterer tilbudet om en KVVU eller, dersom kunden ser på flere lokasjoner, tidspunktet han velger tomt hvor det har vært utført flere KVVU-er på de ulike tomtealternativene. AEN mener at det er for sent for de større kundene å få klarhet i sin reservasjonsrett først etter en gjennomført KVVU når ny avtale om koordinert prosjektutvikling er inngått.

Oppsummert:

- **AEN ønsker at Utvalget vurderer tiltak som regulerer hvilke kunder som skal kunne reservere kapasitet.**
 - kriterier for hvilke kunder som er prioritert (f.eks. definere alminnelig forsyning)
 - kriterier for evt. beregning av samfunnsnytte eller en liste over type kunder som opp eller nedprioriteres
 - kriterier for vurdering av modenhet mv for å gi tilbud
 - kriterier for hvor mye kraft som kan reserveres i en bestilling (f.eks. kun 1 byggetrinn)

- **AEN ønsker at utvalget vurderer tidspunktet for rettslig bindende reservasjon av kraft**
 - AEN mener at tidspunktet for forpliktende reservasjon bør være ved signert avtale om KVVU.
 - Utvalget bør vurdere å regulere kriterier for å beholde reservasjonen som er knyttet til fremdrift og betaling av reservasjonsgebyr / anleggsbidrag for utredningen mv
 - Evt. bør det vurderes objektive tidsfrister for reservasjonens lengde.

Med hilsen
Agder Energi Nett AS

[Astrid M Hilde](#)

Seniorrådgiver Samfunnskontakt
astrid.margrethe.hilde@ae.no
90751461

Kopi: Jan Erik Eldor, Ole Teodor Dønnestad